

Siseministri määruse
„Kohaliku omavalitsuse üksuse kriisivalmiduse suurendamiseks
toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord“
eelnou seletuskirja lisa

Märkustega arvestamise tabel

ELVL, 03.04.2025, nr 5-1/120-1 Kontaktisik: Mailiis Kaljula, Mailiis.kaljula@elvl.ee	
<p>1. Eelnõuga reguleeritava toetuse kasutamise valdkond on väga kitsas, kuigi generaatoreid ei ole kunagi liiga palju ning hooneid, millele ühendusvõimalus luua, liiga vähe. See on omal kombel karistus neile KOV-idele, kes on juba varem selliste võimaluste rajamisele mõelnud. Juhime tähelepanu sellele, et side pidamine elutähtsate teenuste osutajate ning kriisimeeskonna ja tugimeeskonna vahel on hajaasustusega omavalitsustes olulise tähtsusega ning raadioside vahendite olemasolu tagab selle võimaluse juhul, kui tavapärane mobiilne side on katkestatud. Seetõttu peaks side ja andmeside võimekuste hankimine või täiendamine olema samuti lubatud, arvestades adekvaatse teabe kättesaadavuse ja kommunikatsiooni olulisust kriisides.</p> <p>Toiduvalmistamise vahendite - väliköögid, katlad jms on oluline osa varustusest juhaks, kui on vaja majutada evakueeritavaid, kuid majutuseks kasutatavas hoones (näiteks spordi- või kultuurisaal) puudub võimalus suures koguses toitu valmistada. Samuti annavad mobiilsed toiduvalmistamise vahendid võimaluse pakkuda toitlustust päästesündmusele (keskkonnareostuse likvideerimine) reageerinud inimestele sündmuspaiga läheduses.</p> <p>Lähtudes eeltoodust teeme ettepaneku täiendada eelnõu § 7 Toetatavad tegevused lõiget 2 ning lisada: punkt 4) raadiosidevahendite soetamine ja töövalmidusse seadmine; punkt 5) teisaldatavate söögi valmistamise vahendite soetamine.</p>	<p>Mittearvestatud, anname selgituse.</p> <p>Täna eelnõule täiendusi toetatavate tegevuste osas ei tehta, küll aga võtame koostöös Päästeametiga esitatud ettepanekud arvesse järgnevatel aastatel toetusvoorude korraldamisel.</p>
<p>2. Menetletava eelnõu seletuskirjast ei selgu, kas toetatakse ka näiteks statsionaarse generaatori paigaldamiseks vajalikke ettevalmistustöid. Näiteks oleks vaja ehitada betoonplats ja katta see generaator ilmastikukindla rajatisega, lisada valvekaamera jms.</p> <p>Palume täpsustada, kas tuleohutusnõuete täitmine jms on abikõlblik, kui on hoone sisene statsionaarne generaator. Palume sellised kaudsed kulud eraldi välja tuua, et vältida hilisemaid arusaamatusi ja vaidlusi, kas kulud olid vältimatult vajalikud.</p>	<p>Anname selgituse.</p> <p>Toetatavad tegevused on toodud välja eelnõu § 6 lõikes 2. Lisaks sellele tuleb järgida eelnõus toodud põhimõtteid, mille kohaselt abikõlblik on kulu, mis on tehtud toetuse saaja poolt projekti</p>

	<p>abikõlblikkuse perioodi jooksul, vastab projekti <u>eesmärgile</u> ja <u>on vajalik, põhjendatud ning otseselt seotud projekti elluviimisega</u>. Eelnõu kohaselt on abikõlblik määruse § 6 lõikes 2 nimetatud tegevuste elluviimiseks juriidiliselt isikult või füüsilisest isikust ettevõtjalt vajaliku teenuse või eseme soetamise kulu.</p> <p>Generaatori paigaldamiseks vajalikud ettevalmistustööd (nt elektritööd jms) saab lugeda abikõlblikuks. Betoonplatsi välja ehitamine võib samuti olla abikõlblik, kui eeltoodud tingimused on täidetud, samas tuleohutusnõuetega seotud kulud ei ole abikõlblikud. Tuleohutusega seotud kulud ei kuulu hüvitamisele, kuna üldjuhul ei paigaldata generaatorit hoone sisse müra, vibratsiooni ja heitgaaside tekitamise ning suure tuleohu tõttu, sest generaator töötab vedelkütusega. Selle koha, kuhu generaator paigaldatakse, tuleohutusnõuetega vastavusse viimine on majanduslikult ebamõistlik ja käesolev toetus ei ole mõeldud selle jaoks. Lisaks juhime tähelepanu, et eelnõu § 8 lõike 4 punkti 15 kohaselt on turvakaamera või muu jälgimisseadme soetamise kulu abikõlbmatu.</p>
--	---

<p>3. Üldised tähelepanekud:</p> <p>Toetus on kohalike omavalitsuste kriisivalmiduse suurendamiseks väga vajalik. Kahjuks eeldab antud toetuse jagamine taotlejalt „nobedaid näppe“. Leiame, et sellisel meetodil raha jagamine võiks toimuda siis, kui üldine elanikkonnakaitse alane tase riigis on kõrge, mida Eestis seni saavutatud ei ole. Juhime tähelepanu sellele, et raha, eriti, kui seda on vähe, peaks minema sinna, kus vajadus on kõige suurem ehk omavalitsustele:</p> <p>a) kus üldine toimepidevus on madal;</p> <p>b) mis asuvad piiriomavalitsuste lähedal ehk kuhu suure tõenäosusega koonduvad nii ohutsoonist lahkuvad inimesed kui ka ulatusliku evakuatsiooni käigus ümber paigutatavad elanikud.</p> <p>Oleme seisukohal, et elanikkonnakaitse korraldamine ei saa põhineda juhusel (kellel on nobedamad näpud), vaid tuginema süsteemsele ja terviklikule lähenemisele. Elanikkonnakaitse arendamine peab põhinema selgetel prioriteetidel, riski- ja vajaduspõhisel lähenemisel ning investeeringute maksimaalsel mõjukusel.</p> <p>Raha eraldamine peaks lähtuma projekti sisust ja põhjendatusest. Selle saavutamiseks peaks Päästeamet looma selged hindamiskriteeriumid, mille järgi komisjon koostaks mõjude alusel lõpliku pingerea. Rahaliste vahendite jagamisel tuleb lähtuda eelkõige riigi kui terviku valmisolekust ning strateegilisest vajadusest.</p> <p>Tuleb arvestada, et elanikkonnakaitse nõuded on kohaliku omavalitsuse jaoks uus ja eelarveliselt oluline kohustus. See eeldab terviklikku vaadet kogu eelarvestruktuurile, sealhulgas põhiteenuste – nagu haridus, sotsiaalhoolekanne ja infrastruktuur – kuluprotsentide tasakaalustamisele. Täiendavate kohustuste andmisel omavalitsustele peab riik tagama ka vastava rahastuse ja selged prioriteedid.</p> <p>Täiendavalt teeme ettepaneku, et KOV kriisivalmiduse varustuse soetusel oleks asjakohane läbi viia ühishankeid, mille eestvedaja oleks Päästeamet. Eriti puudutab see raha kasutust, mis on riigi toetus. Oluline argument on, et ühishankega saab mahuefekti toel sama raha eest rohkem ning paralleelselt jääb alles KOV-ide võimalus hankida varustust ise.</p>	<p>Anname selgituse. Üldiste tähelepanekute osas täname ELVL-i ning märgime, et arutame neid koostöös Päästeametiga 2026. aasta toetusvoorude tingimuste väljatöötamisel.</p> <p>Käesoleva eelnõuga soovib Päästeamet mh saada kogemuse koostöö raames RTK-ga. Selle pinnalt saab kujundada ka järgnevate aastate toetusvoorude läbiviimise.</p>
<p>4. Toetuse andmine kohaliku omavalitsuse üksusele kriisivalmiduse suurendamise eesmärgil on väga tervitatav. Ettepanek on seotud taotlusvoorude avamise regulatsiooniga.</p> <p>Eelnõu § 13 lõige 1: menetleja kuulutab taotlusvoorude välja oma veebisaidil, avaldades taotlemise algusaja ja taotlusvoorude eelarve.</p> <p>Antud säte võimaldab omavalitsusel vooru avamise lihtsalt “maha magada”, sest väga keeruline on prognoosida, millal võiks minister käskkirja allkirjastada, millal see info RTK-sse jõuab ja mis hetkel</p>	<p>Mittearvestatud, anname selgituse.</p> <p>Päästeamet on KOV-dega suheldes toonud välja ja lubanud, et taotlusvoorude avamisega seoses saadetakse kõikidele KOV-dele otsepostitud. Eelnõu</p>

<p>taotlusvoor avaneb. Õigusselguse huvides tuleks olla konkreetne ja sätestada näiteks 7-päevane aeg taotluse väljakuulutamise ja taotlemise algusaja vahel.</p> <p>Näiteks: “Menetleja kuulutab taotlusvooru välja oma veebisaidil, avaldades taotlemise algusaja ja taotlusvooru eelarve. Taotlemise algusaeg ei või olla varem kui 7 päeva taotlusvooru väljakuulutamisest arvates.”</p> <p>Eeltoodu on äärmiselt oluline just sellel põhjusel, et vastavalt § 14 lõikele 2 menetletakse taotlusi nende esitamise järjekorras jooksvalt kuni taotlusvooru eelarve ammendumiseni.</p> <p>Toodud muudatus § 13 lõikes 1 võimaldab taotlejaid kohelda võrdsemalt.</p>	<p>täiendamine ei ole seega vajalik. Seletuskirja on eeltoodu osas täiendatud.</p>
<p style="text-align: center;">Riigi Tugiteenuste Keskus, 21.03.2025 e-kiri Kontaktisik: Kaidi Kenkmann, Kaidi.Kenkmann@rtk.ee</p>	
<p>1. Eelnõu § 6 - eelmisel kooskõlastamisel puudus regulatsioon vähese tähtsusega abi kohta, nüüd on see eelnõusse uuesti tekkinud. Seletuskirja vastavas punktis kirjeldatakse, mida mõistetakse vähese tähtsusega abi all, kuid ei analüüsita, kas ikkagi KOVidele nende haldusülesannete elluviimise toetamine saab olla riigiabi. Ja KOVidele antavat abi analüüsides on selge, et antava abi valdkonnas ei ole tegemist majandustegevusega (kuigi KOV võib olla teatud valdkondades ettevõtja), antav abi ei anna majanduslikku eelist, antav abi ei ole valikuline (taotleda saavad kõik KOVid) ja antav abi ei moonuta konkurentsi ega rahvusvahelist kaubandust. Palun analüüsida sisuliselt teemat ja kui jõutakse järeldusele, et tegemist ei ole vähese tähtsusega abi andmisega, siis eemaldada vastav paragrahv eelnõust.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>2. Eelnõu § 8 lõike 3 punkt 5 „kulu on tekkinud riigihangete seaduse järgides“. Peaks olema "kulu on tekkinud riigihangete seadust järgides". Palun ühtlustada sõnastus.</p>	<p>Arvestatud.</p>
<p>3. Eelnõu § 12 lõige 2 punkt 5: “projekti eelarve abikõlblike kulude lõikes ja taotletav toetuse summa.”. Eelnõu § 8 lg 3 p 5 sätestab, et kulud tehakse riigihangete seadust järgides. Kuna koostatud eelarve peab olema tehtud riigihangete seadust järgides, siis palun täpsustada § 12 lõige 2 punkt 5 tingimust hinnapäringute ja saadud pakkumiste osas. Kui hange ei ole läbi viidud riigihangete registris, vaid riigihanke korraldamise üldpõhimõtete järgimiseks on läbi viidud ostumenetlus, tuleb taotlusega esitada tehtud hinnapäringud ja saadud pakkumised. Hangete läbiviimise dokumentide alusel saab menetleja kontrollida, kas kulud on planeeritud ja tehtud riigihangete seadust järgides.</p> <p>Ettepanek täiendada eelnõu § 12 lõiget 2 punktiga 8 järgnevas sõnastuses: "Kui käesoleva määruse § 7 lõikes 2 nimetatud tegevuste elluviimiseks vajaliku teenuse või eseme soetamiseks ei ole hange läbi</p>	<p>Mittearvestatud, anname selgituse.</p> <p>Eelnõu § 7 lõike 3 punkt 5 sätestab, et kulud (mitte projekti eelarve taotluse jaoks) tuleb teha RHS-i järgides. Eelnõu § 11 reguleerib nõudeid <u>taotlusele</u>. Taotluses on oluline välja tuua projekti eelarve abikõlblike kulude lõikes ja taotletav summa. Taotluse esitamisel ei saa veel nõuda hangete läbiviimise dokumente. See oleks taotleja jaoks liigselt koormav. Kui taotlus</p>

<p>viidud riigihangete registris, siis esitada vähemalt kahele omavahel sõltumatule ettevõtjale esitatud hinnapäringud ja saadud pakkumised."</p>	<p>rahuldatakse, tuleb kulude tegemisel lähtuda RHS-st.</p> <p>Seletuskirja on täiendatud.</p>
<p>4. Eelnõu § 14 lõike 2 sõnastusettepanek: „Taotlusi menetletakse ja otsuseid tehakse taotluste esitamise järjekorras jooksvalt kuni taotlusvoorude eelarve ammendumiseni“. RÜ jaoks oluline, et oleks lisatud ka otsuste tegemine taotluste esitamise järjekorras.</p>	<p>Mittearvestatud, anname selgituse.</p> <p>Eelnõu § 13 lõike 2 kohaselt menetletakse taotlusi nende esitamise järjekorras jooksvalt kuni taotlusvoorude eelarve ammendumiseni. Juhime tähelepanu, et eelnõu § 13 lõike 1 kohaselt koosneb taotluse menetlemine taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollist ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest. Seega on otsuse tegemine menetlemise osa ja § 13 lõiget 2 ei pea täpsustama.</p>
<p>5. Eelnõu § 15 lõikes 2 palun sätestada puuduste kõrvaldamise maksimaalne tähtaeg. See on oluline info taotlejatele ja RÜ-le taotlejate võrdseks kohtlemiseks. Nõustume seletuskirjas väljatooduga, et HMS-ist tuleneb üldalus, kuid soovime eelnõusse konkreetset päevade arvu ühtse halduspraktika jaoks.</p>	<p>Mittearvestatud, anname selgituse.</p> <p>Eelnõu koostajad ei näe vajadust määrata konkreetne päevade arv. Juhime tähelepanu, et siseministri määruse „Korteriühistule kriisivalmiduse suurendamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord“ eelnõus, mille kohaselt menetleb taotlusi samuti RTK, ei olnud vastavasisulise sättega probleemi ning jäi HMS-s sätestatud põhimõtte, et menetleja määrab puuduste kõrvaldamise tähtpäeva. Leiame, et ühise halduspraktika ja RTK kui menetleja huvides on oluline, et määrustes oleks samasugune lähenemine. RTK kui</p>

	menetleja saab seega ise määrata maksimaalse tähtaja puudus(t)e kõrvaldamiseks.
<p>6. Eelnõu § 21 lõikes 1 palun täpsustada sõnastust kulude maksmist tõendavate dokumentide esitamise osas. Ettepanek sõnastuseks: "Toetuse saaja esitab e-toetuse keskkonna kaudu menetlejale esindusõigusliku isiku poolt projekti elluviimise aruande (edaspidi aruanne) koos abikõlblike kulude ja nende maksmist tõendavate dokumentidega.".</p>	<p>Mittearvestatud, anname selgituse. Eelnõu § 20 lõike 1 kohaselt esitab toetuse saaja esindusõiguslik isik e-toetuse keskkonna kaudu menetlejale projekti elluviimise aruande (edaspidi <i>aruanne</i>) ja abikõlblike kulusid tõendavad dokumendid. Meie hinnangul tähendabki see seda, et tuleb esitada mh dokumendid, mis tõendavad kulude tekkimist ehk tegevus või teenus on tehtud või osutatud ja seda kinnitab vastav dokument. Seletuskirjas on vastavad selgitused. Juhime tähelepanu, et sarnane sõnastus on ka siseministri määruse „Korteriühistule kriisivalmiduse suurendamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord“ eelnõus, kus toetusi menetleb samuti RTK.</p>
<p>7. Eelnõu seletuskiri ei täpsusta määruse § 8 lõiget 3, vaid toob sama teksti mis eelnõus, mistõttu palun täiendada seletuskirja vastava lõike selgitust riigihangete seaduse kohustusliku rakendamise osas ning tuua välja olulised punktid taotlejatele sh lihthanke piirmääraga seonduv.</p>	<p>Arvestatud. KOV-d kui toetuse taotlejad on teadlikud RHS-st, kuivõrd nad on RHS mõistes hankijad. Seletuskirja on täiendatud selle punkti juures – oluline on, et toetuse saaja on riigihanke läbi viinud järgides piirmääradest tulenevat menetlusliiki.</p>
<p>8. Seletuskirja lk 10 lause: "E-toetuse keskkonnas tuleb täita kuludokumentide read, mida RTK kontrollib" on liigne, sest toetuse saaja ei sisesta ise kuludokumente eraldi reale, kuludokumendid on aruande lisad – palun eemaldage toodud lause.</p>	<p>Arvestatud.</p>

<p>9. Kordame mitteametlikul kooskõlastamisel tehtud kommentaari: Tulenevalt Riigikohtu põhiseaduslikkusele järelevalve kolleegiumi 23.09.2024 määruses asjas nr 5-24-7 viidatud asjaolule, et toetuste rakendusüksusel ei pruugi olla sisulist pädevust kontrollida igakülselt seda, kas riigihangete seaduse kõiki norme on järgitud ning et määruse andja saab rakendusüksuse tegevust lihtsustada seeläbi, kui sätestab olulisemad riigihankealased kohustused määruses endas, tuleb määrust täiendada konkreetsete rikkumistega, mille puhul rakendab rakendusüksus finantskorrektsiooni. Teeme ettepaneku lisada konkreetsed riigihanke rikkumised, mille puhul RÜ kaalub tagasinõuet.</p>	<p>Anname selgituse. Eelnõus on toodud välja, et abikõlbliku kulu kohta kehtib tingimus, et kulu peab olema tekkinud järgides RHS-i (§ 7 lg 3 p 5). Seega RTK kohustub kontrollima, kas toetuse saaja on kulu tekkimisel järginud RHS-i. Toetuse tagasinõudmise alused on sätestatud eelnõu § 21 lõikes 1. Menetleja nõuab toetuse osaliselt või täielikult tagasi mh juhul, kui toetuse saaja on rikkunud käesolevas määruses kehtestatud nõudeid või taotluse rahuldamise otsuses määratud tingimusi. Kui toetuse saaja ei järginud kulu tekkimisel RHS-i, on ta rikkunud määruse nõudeid. Seega, RTK saab rakendada finantskorrektsiooni vaid siis, kui toetuse saaja ei ole järginud abikõlbliku kulu tekkimisel RHS-i. Siinkohal mõeldakse RHS-i §-st 14 tulenevaid piirmäärasid ehk ei ole võtnud võrreldavaid hinnapakumusi või viinud läbi hanget riigihangete registris.</p>
<p>Rahandusministeerium, 03.02.2025 e-kiri Kontaktisik: Marju Saar, marju.saar@fin.ee</p>	
<p>Olete edastanud Rahandusministeeriumile kooskõlastamiseks siseministri eelnõu „Kohaliku omavalitsuse üksuse kriisivalmiduse suurendamiseks toetuse andmise ning selle kasutamise tingimused ja kord“. Palume eelnõud täiendada järgmiselt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mis on toetuse eelarveline kogumaht? §10 järgi küll taotlusvooru eelarve kinnitab Päästeamet, aga kui palju on kogumaht? 2. Mis on toetuse ajaline piirang? Mitu aastat toetus kehtib? 	<p>Anname selgituse. Toetuse eelarveline kogumaht 2025. aastal on 975 851 eurot ja toetus kehtib aasta.</p>

<p>3. § 9 näitel kuulutab Päästeamet 1.juunil 2025 välja taotlusvooru, keegi KOV esitab taotluse 1 detsembril ehk abikõlblikus lõpeb 31.detsembril 2025, aga seda saab pikendada kuni 31.03.2026 põhjendusega, et muidu ei jõua valmis? Ehk siis see tegelikult on osa 2026 aasta eelarvest juba. Kuidas siis selle abikõlblikkusega on?</p>	<p>Abikõlblikkuse perioodi saab pikendada kuni kolm kuud ja selleks peab olema mõjuv põhjus. Üheks selliseks mõjuvaks põhjuseks võib olla näiteks tarneraskus generaatori soetamisel. Eelduseks on, et pikendamist vajavad asjaolud ei ole tingitud toetuse saaja enda tegevusest või tegevusetusest. Toetus makstakse toetuse saajale välja enne kulude abikõlblikkuse tõendamist ettemaksena toetuse rahuldamise otsuses sätestatud tingimustel 10 tööpäeva jooksul (eelno § 17). Kui abikõlblikkuse perioodi pikendatakse, tuleb aruanne esitada mitte hiljem kui 15 tööpäeva pärast abikõlblikkuse perioodi lõppu (eelno § 20 lõige 2). Seega pikendamise puhul tuleb juhinduda uuest abikõlblikkuse perioodi lõppkuupäevast.</p>
--	---